

Uğursuzluk inancı

Vahdettin Bey: “Dinimize göre eşyada uğur-suzluk var mıdır, yok mudur?”

Eşyada uğursuzluk var sayma, hemen bütün bâtil din ve inanç sistemlerinde az-çok bulunan, yer yer Müslüman toplumlara da bulaştığını gördüğümüz bir hurâfedir. İslâmiyet özde böyle hurâfelerden münezzehtir. Çünkü İslâmiyet tevhid dînidir.

Müslüman hayrı da, şerri de Allah’tan bilir ve bekler. Hayır ve şer Allah’tan beklendiği zaman, eşya kendi zatında uğurlu veya uğursuz olarak devreye girmez. Eşya yalnız bir araç olur. Ana- hatları itibariyle bu aracı iyi kullanmak hayır getirir; kötü kullanmak şer getirir. Dolayısıyla bizim kullarımdaki eksikliğimizden kaynaklanan bir kusuru ve hatâyı eşyaya atfetmek ve onu uğursuz ilân etmek doğru değildir.

Bazı şeylerde uğursuzluk tevehhüm edenler, bu hususta Allah’a müracaat etmeyi unuturlar. Eşyanın uğursuzluğuna baştan teslim olurlar. Bu ise hakikat-ı hâle muvafık bir anlayış olmadığı gibi, Cenâb-ı Hakk’ın isim ve sıfatlarına karşı da edepsizlik anlamı taşır. Meselâ Salı günü yola çıkan birisinin, işi ters gittiğinde bunu Salı gününün uğursuzluğuna yorması; evinin saçağına baykuş konan birisinin, bundan şer bir mânâ çıkarmaya çalışması; köpeğin uluduğunu işiten birisinin, bunu bir yakınının öleceğine yorması, Hâlık-ı Rahîm’le kendisi arasına bi-linçsiz eşyaları koymak gibi aslında şirki de içeren bir sû-i edep davranış olmaktadır. Bu tarz yorumların hakikatla ve gerçeğe hiç alâkası olabilir mi? Müslüman’ın îmanî yakîniyle de çelişen bu zan ve vehim, ne yazık ki vahim ve fâhiş bir hatâdan başka bir şey değildir. Câhiliyet devri Arapları da kuşları ürkütürler, kuşlar sol tarafa giderlerse uğursuz sayarlar; baykuşun ölünün ruhundan meydana geldiğine inanırlar; insan karnında, acıkınca insanı öldüren bir yılan var sayarlardı. Müşrikler en ciddî işlerini bile böyle uğursuzluk telâkkîlerine göre tan-zim ederlerdi. Ama hiç olmazsa bu telâkkî tarzı onların inançları ile örtüşüyordu.

İslâmiyet uğursuzlukla beraber kehâneti, sihir yapmayı, büyücülüğü, falcılığı, sebeplerden şifâ ummayı da yasaklamıştır. Çünkü bütün bunlar aslı-esâsı olmayan, hakikat-ı hâl ile çelişen ve her şey bir yana Tevhid inancı ile bağdaşmayan bâtil inançlardır.

İbn-i Abbas'tan rivâyet edilen uzun bir hadîs-i şerif vardır: Resûlullah (asm) buyurdu ki: "Bana bütün ümmetler gösterildi. Bir-iki peygamber yanlarında onar, yirmişer, otuzar, kırkar ümmetleriyle beraber önümden geçmeye başladılar. Bir peygamber de yanında bir ümmeti bile olmaksızın geçti. En sonunda uzaktan büyük bir karaltı gösterildi. 'Bu karaltı nedir? Bu benim ümmetim midir?' diye sordum. Bana, 'Bu, Mûsa Peygamberle kavmidir' denildi. Sonra bana; 'Ufka bak!' denildi. Ufka bakınca ufku dolduran büyük karaltılar gördüm. Sonra, bana; 'Semâ ufuklarının şu tarafına, bu tarafına da bak!' denildi. Bir de ne göreyim; büyük karaltılar baştanbaşa ufku kaplamıştı. Bana; 'Bu senin ümmetindir; bunlardan yetmiş bin kişi hesâba çekilmeden Cennet'e gireceklerdir' denildi" buyurdu ve mübarek odasına çekildi. Hesaba çekilmeden Cennet'e gireceklerin vasıfları hakkında mecliste bulunanlara bir şey söylemedi. Meclistekiler dağıldı. Ama aralarında şöyle konuşuyorlardı: "Biz Allah'a îman edip Resûlüne ittibâ eden kimseleriz. Demek biz Cennet'e hesapsız gireceğiz!" Bazıları da: "O bahtiyarlar bizim evlâtlarımızdır. Onlar İslâm toplumunda dünyaya gelmiş olacaklardır. Biz ise câhiliyet içinde doğduk" diyorlardı. Bu münâzarâyı Allah Resûlü (asm) işitmişti. Hemen hâne-i saadetten çıktı ve şöyle buyurdu: "Cennet'e hesapsız girecek mü'minler sihir yapmayanlar, eşyada veya varlıklarda uğursuzluk görmeyenler, şifâyı doğrudan Allah'tan bekleyenler ve her hususta Allah'a tevekkül edenlerdir."1

Burada üç önemli nehy görürüz: Sihir, uğur-suzluk ve Allah'tan başkasından şifa beklemek. Bir de emir var: Her hususta Allah'a tevekkül etmek. Yani önceki üç hurâfenin karşısında Allah'a tevekkül etmek emredilmiştir.

Uğursuzluğu nehy eden Allah Resûlü (asm) tefeülü tasvip etmiştir. Ebû Hüreyre'den (ra) gelen bir rivâyette Allah Resûlü (asm); "İslâm'da teşeüm (uğursuzluk) yoktur; en hayırlısı ise tefeüldür" buyurmuş; mecliste bulunanlar: "Tefeül nedir yâ Resûlallah?" dediklerinde ise: "Güzel sözdür" buyurmuştur.2

Buna göre eşyanın hareketlerini şerre yormak, yani uğursuz saymak câiz değildir; hayra yormak, yani güzel mânâlar çıkarmaya çalışmak ise câizdir. Mü'min bir şey hakkında yorum yapacaksa ya hayra yormalı, ya da susmalı; şerre aslâ yormamalıdır.

Dipnotlar:

1- Buhârî, 12/1926.

2- Buhârî, 12/1936.